

Вибрана бібліографія з актуальної теми:
“ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ:
проблемні аспекти та нові підходи”

1. Андрощук Ф, *Нормани і слов'яни у Подесенні* (Моделі культурної взаємодії доби раннього середньовіччя) (Київський ун-т ім. Тараса Шевченка, Товариство археології та антропології, 1999).
2. Аркас М, *Історія України-Русі* (упоряд, передм Р Коваль, репр вид 1912 р, Наш Формат 2013).
3. Баран В, Баран Я, *Історичні витоки українського народу* (Генеза 2005).
4. Баран В, *Давні слов'яни*, В Смолій (ред), *Україна крізь віки: в 15 т. Т. 3* (Альтернативи 1998).
5. Баран В, *Київ, Щек, Хорив і сестра їх Либідь та прапорені українського народу* (Атлант ЮЕМСІ 2007).
6. Бевз Т, *Українська державність: ідеологія, політика, практика: система народоправства у теоретичних концепціях Н. Григорієва* (ІПіЕНД 2004).
7. Білецький Л, *‘Руська Правда й історія її тексту’, Антологія української юридичної думки: в 6 т. Т. 2: Історія держави і права України: Руська Правда* (Ю Шемшученко голова редкол, І Усенко упоряд, Юридична книга 2002).
8. Бойко І, *‘Руська Правда та її вплив на становлення і розвиток української правової традиції’* [2022] 75 Вісник Львівського університету. Серія юридична 3–16.
9. Бойко І, *‘Становлення державності та права на території сучасної України в прадавню добу’* [2021] 73 Вісник Львівського університету. Серія юридична 14–27.
10. Бойко І, Святоцький О, *‘Витоки, етапи становлення та розвиток української державності’* [2020] 1 Право України 17–40.
11. Борисова О, Климов А, *Історія української державності: підручник у 2 т. Т. 1: Давні часи, Середньовіччя. Нова доба* (Кондор 2018).
12. Брайчевський М, *Біля джерел слов'янської державності (соціально-економічний розвиток черняхівських племен)* (Наукова думка 1964).
13. Брайчевський М, *Вибране: в 2 т. Т. 2: Хозарія і Русь. Аскольд – цар Київський* (Ю Кухарук упоряд, О Сухобоков передм і ред, Видавництво імені Олени Теліги 2009).
14. Брайчевський М, *Вибрані твори: Іст.-археол. студії, публіцистика* (І Гирич упоряд, Л Винар ред, КМ Academia 1999).
15. Брайчевський М, *Конспект історії України* (Знання 1993).
16. Брайчевський М, *Походження Русі* (О Компан відп ред, Наукова думка 1968).
17. Брайчевський М, *Стародавні східні слов'яни. Нариси з стародавньої історії УРСР* (Вид АН УРСР 1957).

ПРАВО УКРАЇНИ • 2025 • № 1 • 139-143

18. Брайчевський Ю, ‘Антська проблема в контексті візантійської історії’ [1991] 2 Археологія 122–133.
19. Відейко М, *Трипільська цивілізація* (2-ге вид, Академперіодика 2003).
20. Войтович Л, ‘Тоти на території України: результати досліджень на початок ХХІ століття’ [2008] 11 Археологічні дослідження Львівського університету 35–64.
21. Гавриленко О, ‘Боспоро-римські взаємини у другій половині I ст. до н. е. – третій чверті III ст. н. е.: історико-правове дослідження’ [2006] 34 Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ 46–53.
22. Гавриленко О, ‘Органи влади та управління античних держав Північного Причорномор’я з республіканською формою правління’ [2006] 4 Бюлетень Міністерства юстиції України 26–34.
23. Гавриленко О, ‘Основні риси права скіфських ранньодержавних утворень’ [2007] 1 Часопис Київського університету права 17–22.
24. Гавриленко О, ‘Центральні та місцеві органи влади Боспорської держави: історико-правовий аналіз’ [2007] 2(32) Актуальні проблеми державного управління: зб наук пр 9–18.
25. Гавриленко О, *Античні держави Північного Причорномор’я: біля витоків вітчизняного права (кінець VII ст. до н. е. – перша половина VI ст. н. е.)* (ПарусТМ 2006).
26. Гавриленко О, Сироїд Т, *Історія міжнародного права: стародавня доба: навчальний посібник* (ХНУ імені В Н Каразіна 2021).
27. Геродот, *Історії в дев’яти книгах* (А Білецький переклад, Наукова думка 1993).
28. Горєлов М, Моця О, Рафальський О, *Держава і цивілізація в історії України* (ЕКО-ПРОДАКШН 2009).
29. Грабовський С, Ставроян С, Шкляр Л, *Нариси з історії українського державотворення: посібник* (Генеза 1995).
30. Грушевський М, ‘Анти’ [1898] 31–32(5–6) Записки наукового товариства імені Шевченка 1–16.
31. Грушевський М, ‘Звичайна схема “руської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства’, М Грушевський, *Твори: у 50 т. Т. 1.* (П Сохань, Я Дашкевич, І Гирич та ін. Редкол, Світ 2002) 75–82.
32. Грушевський М, *Ілюстрована історія України* (репр вид 1913 р, Київ 1990).
33. Грушевський М, *Історія України-Руси: в 11 т, 12 кн.* (П Сохань голова редкол, Наукова думка 1991–1998).
34. Гутів Б, ‘Становлення та розвиток Боспорського царства: окремі історико-правові аспекти’ [2023] 79(1) Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Право” 30–34.

35. Жуковський А, Субтельний О, *Нарис історії України* (Вид-во Наукового товариства ім Т Шевченка у Львові 1991).
36. Залізник Л, *Нариси стародавньої історії України* (Абрис 1994).
37. Залізник Л, *Стародавня історія України* (Темпора 2019).
38. Захарченко П, *Історія держави і права України: підручник* (Атіка 2004).
39. Зінкевич Р, Ратушна О, Нагірняк А, *Історія державності та культури України: навч. посіб.* (Львівська політехніка 2023).
40. *Змійові вали: збірник матеріалів науково-дослідницької спадщини* (О Бугай упоряд та передм, Персонал 2011).
41. Іванов В, *Історія держави і права України: підручник* (МАУП 2007).
42. Іванченко Р, *Історія без міфів: бесіди з історії української державності* (Укр письменник 1996).
43. *Історія держави і права України: курс лекцій* (В Гончаренко ред, Вентурі 1996).
44. *Історія держави і права України: підручник* (А Чайковський ред, Юрінком Інтер 2003).
45. *Історія держави і права України: підручник* (В Гончаренко ред, Право 2013).
46. *Історія державності України: експериментальний підручник* (О Бандурка, О Ярмиш заг ред, Одісей 2004).
47. *Історія русів* (І Драч укр пер, Веселка 2001).
48. *Історія українського права: навч. посіб. для вищ. навч. закл.* (І Безклубий ред, Грамота 2010).
49. Калашников В, 'Військова демократія як додержавна форма соціального управління у світовій та вітчизняній історії' [2015] 6 Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 13–14.
50. Кононенко В, 'Особливості державно-правового розвитку кочових народів Півдня України стародавньої доби' [2021] 1 Публічне управління і право: історія, теорія, практика 6–12.
51. Коцур А, *Українська державність: історія та сучасність* (Золоті литаври 2000).
52. Крип'якевич І, *Галицько-Волинське князівство* (Б Рибаків відп ред, Наукова думка 1984).
53. Крип'якевич І, *Історія України* (Ф Шевченко, Б Якимович ред, Світ 1992).
54. Кузьминець О, Калиновський В, *Історія держави і права України: навч. посіб.* (2-е вид, доповн, Україна 2002).
55. Кульчицький В, Тищик Б, Бойко І, *Галицько-Волинська держава (1199 – 1349)* (Бібльос 2006).
56. Кульчицький В, Тищик Б, *Історія держави і права України: навчальний посібник* (2-ге вид, Атіка 2006).

57. Кульчицький В, Тищик Б, Настюк М, *З історії української державності* (Світ 1992).
58. Купранець О, *Походження назви “Русь” в “Хроніці Руської землі” Олександра Гванінуса з 1611 року* (Рим-Торонто 1977).
59. *Мала енциклопедія етнодержавознавства* (Ю Римаренко ред, Генеза, Довіра 1996).
60. Малик Я, Вол Б, Чуприна В, *Історія української державності* (Світ 1995).
61. Музиченко П, *Історія держави і права України: навч. посібник* (Знання 1999).
62. Павленко Ю, *Передісторія давніх русів у світовому контексті* (Фенікс 1994).
63. Павлюк С, ‘Про походження українського народу’ в *Матеріали конференції “Народ, нація, держава: українське питання у європейському вимірі”* (Науковий вісник Українського Вільного Університету Львів 1993, Мюнхен – Львів 1995) 21–28.
64. Півторак Г, *Історична правда проти імперської облуди* (Лопатіна О О 2018).
65. Півторак Г, *Україні: звідки ми і наша мова* (Наукова думка 1993).
66. *Повість минулих літ, Літопис Руський за Іпатським списком* (переклав Л Махновець, Дніпро 1990).
67. Полонська-Василенко Н, *Історія України: У 2 т. Т. I. До половини XVII століття* (2-ге вид, Либідь 1993).
68. *Походження Русі: стародавні скандинавські джерела (крім ісландських sag): в 2 т. Т. I* (О Пріцак відп ред, Обереги 1997).
69. Семенюк С, *Історія українського народу* (Апріорі 2010).
70. Склярєнко В (ред), *Русь і варяги. Історико-етимологічне дослідження* (Довіра 2006).
71. Страхов М, ‘Основні риси державного ладу Боспорського царства’ [1999] 7(2) Вісник університету внутрішніх справ 158–163.
72. Субтельний О, *Україна. Історія* (пер з англ, Либідь 1991).
73. Тараненко М Г, Тараненко М М, ‘Перші державні утворення на території України’ [2016] 1/2 Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право.
74. Тараненко М, ‘До питання витоків української державності’ [2016] 3/4 Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право 183–184.
75. Терлюк І, *Історія держави і права України: навч. посіб.* (Атіка 2011).
76. Терлюк І, *Історія українського права від найдавніших часів до XVIII століття* (Львівс. інститут внут. справ при НАВС України 2003).
77. Тищик Б, Бойко І, *Історія держави і права України: акад. курс: підручник* (Ін Юре 2015).

78. Томашівський С, *Історія України. Старинні і середні віки* (Український Вільний Університет 1948).
79. *Українська державність: бібліогр. список* (Ж Копитко, Н Козенюк упоряд, О Трубайчук ред, Київ 2022).
80. Чмихов М, Кравченко Н, Черняков І, *Археологія та стародавня історія України: Курс лекцій* (Либідь 1992).
81. Чубатий М, 'Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй', *Антологія української юридичної думки: в 6 т. Т. 2: Історія держави і права України: Руська Правда* (Ю Шемшученко голова редкол, І Усенко упоряд, Юридична книга 2002).
82. Шевчук В, Тараненко М, *Історія української державності: курс лекцій* (Либідь 1999).
83. Шевчук Л, 'Проблеми періодизації історії держави і права України', *Актуальні проблеми викладання історико-правових дисциплін в системі вищої юридичної освіти України і зарубіжних країн: матеріали Всеукраїнської наук. конф. Вип. 1* (Львів 2017) 86–93.
84. Шевчук Л, 'З історії становлення української державності: слов'янські протодержави' [2016] 62 *Вісник Львівського університету. Серія юридична* 72–80.
85. Щербаківський В, *Формація української нації: нарис праїсторії України* (Нью-Йорк 1958).
86. Щербатюк В, Сокур Ю, 'Зародження протодержавних і державних об'єднань на теренах України' [2017] 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 138–151.
87. Щодра О, 'Між норманізмом і антинорманізмом: проблема походження Русі у світлі писемних джерел' [2019] 19–20 *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету* 115–139.
88. Щодра О, 'Початки формування Русі: хронологічна і географічна локалізація процесу у дискусіях сучасних істориків' [2018] 12 *Регіональна історія України* 57.
89. Щодра О, *Історична географія України від найдавніших часів до кінця XVIII століття* (Львівський національний університет імені Івана Франка 2016).
90. Щодра О, *Слов'яни і Русь в ранньому середньовіччі. Передумови і початки формування імперії русів* (Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка 2021).
91. Щодра О. 'Звідки і куди пролягав Шлях із варяг у греки, або Як географія спростовує історичні міфи' [2022] 71 *Проблеми слов'янознавства* 21–39.